

Nr. 4.
An. XIV.
1890.

Gherla.
Febr.
15.

FAMILIUL

DIARIŪ BELETRISTICŪ ȘI ENCICLOPEDICŪ-LITERARIU CU ILLUSTRĂȚIUNI.

SIMEONŪ BĂRNUȚIŪ.

(1808—1864.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Schiță biografică, — ideile și lucrările lui. —

(Fine.)

Din o altă scrisoare datată din Paris se vede, că Laurianu a mersu de acolo prela Baden la Paris, iar' de acolo în 26 aug. la Londra; după petrecere de 10 zile sa repeđitu la Oxford, unde a vęđutu Evangelia românească, de acolo s'a reıntorsu la Paris și și-a continuat apoi călătoria mai departe către Principate.

Liceul din Jași se completă cu 7 clase tocmai în 1855 și în anul următoriu se deschiseră cursurile superioare, și anume ale facultăției filosofice și a celei juridice; în cea de întâia a fostu Bărnutu însarcinat cu catedra de filosofie, iar' în a doua cu catedra de dreptul ginților, publicu și constituționalu.

Însemnătatea momentului cându sa deschisū facultatea juridică, așa cum o știu Bărnutu se-o caracterizeze, o vomu cunoșce din vorbirea de inaugurare rostită de elu, pre care o vomu publica.

Prin portarea sa neescepționată și împlinirea dătorințelor sale atât de tare și-a întăritu poziția, încātu nu numai că a rēmasu neatinsu de intrigele aprōpe nesuferite sub căimăcānia despotului Vogoride, ci dincontra spre mirarea tuturorū Vogoride însuși 'lu remunerēzā. Scrisōrea lui Wogoride sună: »Domnul meu! Mulțamitū fiindū cu desevērsire de bunulū rezultatū ce dobāndiți în

țera acēsta în urma ostenelelorū și îngrigirei ce aveți pentru junimea nōstră ștudioasă, Vē rogū să primiți acestū darū (unū orologiū de aurū de valōre fōrte mare) din partemī ca unū micū semn de recunoșcința ce Vē portū pentru netăgāduitele serviți ce faceți nației vōstre și ca o dovadā de deosebita mea considerație pentru Voi. 1857. Julie 15. Kon Wogoride.»

Bărnutu ia parte activā la organizarea învęțămēntului, la regularea afacerilorū besericești, precum ne vomu convinge publicāndū pārerile și vederile lui în acēsta privință. Elū se numēra între bărbații cei mai de știință a Moldovei din acele tēmpuri. Ca dovadā fie de ajunsū se citāmū urmātōrea scrisōre primitā dela Grigorie A. Ghica: »Noi Grigorie A. Ghica Vodā cu mila lui Domneđu Domnū țerei Moldovei. Domnule Simeone Bărnutu: Fragmentulū istoricū ce pōrtā data anului 1495, carele decurēndū prin tipariū sa datū la luminā, au țintitū și a Nōstrā luare aminte, prin descrierea de ore-care evenimente, drituri politice, administratiive și notiții complectāndū o parte în deșertulū istoriei patriei. Fragmentulū formēzā încă și unū documentū filologicū în vechia limbā romānă, încātu pōte contribui a arunca o nouē luminā asupra unorū materii atātu de puçinū esplotate. Dreptū care am socotitū de cuvenință a recomānda acestū fragmentū Domnielorū Vōstre,

care prin ocupații literare și arheologice aveți cunoștinți trebuitoare de alu' cerceta cu pătrundere, ca după acesta învrednicindu' să se potă adopta ca unu' documentu' autenticu' și a se înregistra ca o parte a Istoriei Patriei, pentru a căruia lămurire prin alu' D. vóstră zélú luminatú veți adauge unu' serviciu importantú; încunosciițindu-Ve totú-odată că acésta lucrare aveți a-o face cu D. Vornicu' Alekú Donici', Vornicu' Costache Kantukezen, Colonelú Michailú Cogalniceanu', Postelniculú Georgie Asachi', Aga Triboniu Laurianú, Spătariulú Georgie Seulescu', Aga Theodorú Kodrescu. Anulú 1856 Junie 7. (Subscrieri).*

Multú a corespondatú Bărnuțiu cu renumitulú filorománú italianú Vegezzi-Ruscalla; în o scrisóre, póte cea de pre urmă, din 2 Septembrie 1861 i împărtașiesce acesta cu bucuriá urmátorele: »da 20 anni onn ho mai tralasciato di occuparmi dei Romani e di essere loro utile. Finalmente sono giunto a mettere in amichevoli rapporti le nostre due nazioni. Colla concordia è l'unità degli sforzi procuriamo che non solo del nome ma siamo eredi della grandezza latina* Addio mio caro Signore, mi abbia quale le sono dvmo servitore Vegezzi-Ruscalla deputato al parlamento italiano.* (Pre románescce: »de 20 ani n'am întrelásatú de a mă ocupa cu Románii și de a le fi spre folosú. Pre urmă mi-a succesú a aduce pre ambele națiuni în raportú de amicițiá. Cu concordia și unirea poterilorú se ne straduimú ca nu numai după nume ci se fimú adeverați moșcení a grandetiei latine. Adio, iubitulú meu Domnú scl.*).

Bărnuțiu i răspunde între altele: »Cunoscemú de multú studiále dtale pentru cauza Románilorú, și în raporturile amicaveri, ce ai restauratú între améndoué națiunile nóstre, salutámú cu nespúsá bucuriá unú nou nunciu că de aci înainte vomú fi crezi nu numai ai numelui ma și ai grandetiei latine. Bine șcimú, că acésta nu se póte fără de unitatea inteleptualá, cum ne-ai spusú mai de multú, apoi fără de concordie și fără de unitatea sfortiálorú. Despărțirea nóstrá de Italia totú-de-a-una a fostú fatalá pentru noi; la alte națiuni mai culte decâtú noi potemú afla sciința, dar' mediatorí a unirei cu popórale latine ele nu ne potú fi decâtú Italia*

Deși departe de ai sei, Bărnuțiu urma cu atențiune desvoltarea lucrurilorú în țările austriace, întreținea corespondința continuá cu bărbații mai de frunte de dincóce, dovadá suntú epistótele de cuprinsú politicú, câte s'au publicatú și urmézá se se mai publice.

În decemvrie 1863 din cauza morbului întreprumpe prelegerile, pre cari le-a ținutú în cursú de 9 ani la Jași cu atáta erudițiune, demnitate și zélú. Morbulú lui, o nervositate împreunată cu unú insomniu torturatoriú, — efeptulú atátorú peripeții, nácasuri și suferința îndurate, sa înrěutáțitú din đí în đí mai tare, fără se dee speranța medicilorú și amicilorú lui de o întórcere în spre bine. Portretulú lui fotografiatú în cele din urmă đile a vieții sale, reproducú și de noi mai susú, nu es-

primá decâtú fisonomia lui alterată prin morbu', și din densusulú nu mai transpirá și nu se arétá decâtú trásurile principale: fața lungáretia, simpaticá, căutátura blándá și modestá, ochii mari plini de inteligința și serenitate.

Presimțendú, că se apropia de sférșitulú vieții s'ale 'lú cuprinde dorulú de patria natalá, dorulú de a fi îngropatú lângá tatálú și maica s'a în Bocșia. Lasá ca nepotulú s'eu, I. M. pre care l'a crescutú și susținutú prin gimnasiú și pre la Universitáti, — se mérgá la Jași, cea ce și facú; în maiú 1864 plecá ambiú din Jași preste Bistrița cátrá Sélagiú; dar' ursíta nu i-a datú, ca se póta încă odatá s'eruta țérina de pre morméntulú párințilorú s'ei, cáci ajunsú în Valea Almașului la 16/28 Maiú 8 óre deminétia 'si dede sufletulú în brașiele nepotului s'eu mutându-se la cele eterne. Elú móre în etate de 56 ani — nu 65 precumú se đice în biografia din Dreptulú publicú a Románilorú, — în unú locú de însemnátate istoricá, acolo unde Gelú ducele Románilorú a cădútú pradá curselorú perfide a vrășmașilorú s'ei. — La 21 Maiú — 3 Junie s'a în morméntatú în Bocșia románá în cimiteriulú bisericeí de acolo cu possibila pompá basericescá. — Unú monumentú frumosú, reproducú și de noi mai susú, arétá loculú unde jacú osémintele lui Bărnuțiu, ér' bustulú s'eu în marmorá decorézá aula Universitáții din Jași.

Éta pe scurtú biografia neuitatúli bărbatú a națiunei románe! Éta figura maiestósá, figura ce descéptá în noi de-o-parte admirațiunea dréptá, ér' de altá parte eterna recunoscința! Éta prototipulú Románului adevératú, în care se oglescú în possibila perfectiune: vértuțile private și cetățienesci, onestitatea, iubirea de dreptate, amicițiá, sinceritatea și mai pre susú de tóte iubirea de patriá și națiune! Prototipú cu adevératú, din care vorú învăța generațiunile viitóre a-și privi chiamarea din unú punctú de vedere mai înaltú, a se orienta cu ușurința în mulțimea greutáțilorú de totú soiulú, ce vorú întimpina în cale, din care vorú afla, că au se fie firme în mersulú și lucrarea lorú pentru prosperarea némului din care au eșitú, — ferindu-se de a-și slei poterile în încercári pučinú roditóre. — Iar' conformarea și imitarea prototipului este și va fi cu atátú mai ușiórá, cu câtú că ideile, vederile și convingerile proprie și le-a depusú Bărnuțiu în operele sale — munca unui studiu îndelungatú și profundú, — dintre cari unele s'au datú publicitátei tipárindu-se, iar' altele așcéptá în manuscriptú de mii de cóle, ca se se afle unú omú cu tragere de animá și cu prindere, și se le scótá la luminá din loculú unde zacú pradá perirei secure.

Operele lui Bărnuțiu suntú:

- 1) Dreptulú naturalú privatú și publicú;
- 2) Dreptulú gințilorú naturalú și positívú;
- 3) Política (Doctrina Constitutiunei);

- 4) Constituțiunile statelor principale cu introducțiunii;
- 5) Antropologia;
- 6) Psihologia empirică;
- 7) Enciclopedia filosofiei teoretice;
- 8) Logica;
- 9) Metafizica;
- 10) Estetica;
- 11) Știința vîrteții;
- 12) Pedagogia;
- 13) Istoria filosofiei;
- 14) Diverse alte scieri.

O înțeligință viă, o capacitate rară împreună cu treziă de spirit și a lui Bărnăuțiu, trebuia să rămână aceluși și în afară de specialitatea lui științifică. Bărnăuțiu și-a avut ca studiu de predilecțiune *filosofia* și *jurisprudența*, elu singur dintre cei cari s'au ocupat cu filosofia în timpul nou a lăsat după sine o sumă de scieri filosofice, și elu e sîngurul scriitoriu originalu pre terenul jurisprudenței până pre timpul în care a trăit. Dar' totu atîtu de limpede, și versat e Bărnăuțiu și în materia limbistică și istorică, deși produsele lui în această direcțiune sînt de totu puțin cunoscute.

Bărnăuțiu și-a făcutu renume neperitoriu și pre terenul *elocinței* prin discursul său din 14 Maiu 1848. pre care caracterisîndu-lu lu numesce Densușianu »discursu de mărime antică mare nunumai în formă, în ideile și spiritul, în care l'a turnat celebrul tribun alu poporului, dar' mare necalculat de mare totu-odată în imensele lui consecințe, încatu se pôte cu dreptu îndoi omul, că se se mai fiă țenutu vre-unu discursu, ale căru consecințe se fie fostu atîtu de nemarginite, ca ale acestuia pentru Români. Elu este cel mai mare monumentu de pre Câmpul Libertății și unu cap-d'operă de elocință română.»

P E R U C A.

— Novela originală. —

(Urmare.)

VII.

Abia ieșitu dela Angelica, Brădescu se duse la clubu și cu hohote de risu mai multu prefăcute, decatu naturale, istorisi pretiniloru săi, cari formau aprupe maiortatea membriloru clubului, aventura pērucei coconului Muțunachi. Negreșitu doctorulu avu grigiă de-a menaja numele Angelichii, dar' pusē atîtu talentu în descrierea șcenei hazlii, pe care o cunoscem, încatu risulu deveni generalu și fără sfērșitu.

Ca în tôte orașele și orașelele, așa și în Gășășci erau celu puțin două seu trei grupuri politice. Liberali-naționali și disidenții, grupuri cu idei democratice, formau maiortatea, iar' conservatori, între cari se numēra pe dreptu seu nedreptu și

coconulu Muțunachi, tēnu încă la vechile privilegii și împărțirea în caste, deși în realitate făceau multe concesii liberalismului, care astăzi pētrunde întrēga lume civilizată.

Doctorulu Brădescu, ca omu ieșitu din popor și crescutu în Franca republicană, făcea parte dintr'unulu din grupurile liberale; de acea prietini săi chiar' din spiritu de partiđu dēdură aventurii coconului o publicitate catu poturā mai mare.

Conservatori făcură față destul de sarbādă și nu lipsiră de a protesta în contra luarei în risu a unuia din colegii lor.

De aci se nāscură între cele două tabere opuse discuțiuni infocate de principii, care riscară de a ajunge la adevērate încēerări.

Cățiva amici ai lui Miltiade alergară intr'unu sufletu la dēnsulu, ca să-i comunice cele întēplate și să-lu îndemne a lucra cu tōtā energiā pentru a pedepsi pe bāețoiulu de doctoru.

Dar' bietulu Muțunachi gāsise prudentu se plece imediatu la moșiā, pentru a-și potoli foculu și a se gândi la ce era mai bine de făcutu. Sē sēmța devenitu ridiculu în ochii adoratei lui și nu șcia, dacă nu era mai prudentu se renunțe la unirea cu ea, ori catu de scumpā i-ar' fi fostu, decatu se incerce a-și spāla ridiculu prin pedepsirea lui Brădescu, pe care-lu credea singurul pricinitoriu alu grotescei sale aventuri.

Pe cāndu se afla ast'felu pierdut în gānduri amarē, audī tropotū de calu în curte. Preste unu minutu unu curieru intrā în odaia lui și-i înmānă unu biletu din partea »leader«-ului conservatorilor, care-i anunța, că din motive grave, privitore la onōre, trebuia negreșitu se vinā a două și dimiņeta la Gășești.

Coconulu Muțunachi se cutremurā la cuvintele, că onōrea îi era amenințată și picături de sudōre i se formau pe sub pērucă, de-ōrece, după catu se părea, cea-ce alții numiau onōrea lui de multu fusese terfelitu prin daraveri puțin cinstite.

Dar' n'avea încātrāu, sēmța că tōtā vađa lui era în jocu și că trebuia cu ori-ce prețu se facă față pericolului, ori care ar' fi fostu elu.

A două și dar' porunci se se prindă caii la drōscă și, după-ce luā unu dejunū suculentū, porni spre orașu.

Abia intrase în strada principală, cāndu audī strigătulu bāeților vēndētori de gazete: voința Gășeștilorū de ađi cu »Boierulu pācālitu seu maimuța amorezată,« cinci bani numērulū; cum-pērați, e fōrte nostimū! Și acești bāeți, cari de obicei formēzā totu ce este mai stricatu și mai șiretu în societate, oferiau gazeta boierului cu risulu lorū ascuțitu.

Muțunachi, care n'avea încă ideia de cele întēplate la clubu, le strigă: »se vē ia naiba de obrazniți« și se trānti în fundulu trāsuri.

Ajunsu acasā, gāsi intr'uniți în salonulu seu pe fruntașii conservatorilor, cari-lu așteptau. În ascunsu nu lipsiau nici aceștia de a rīde de hazlia aventurā a coconului Muțunachi, pe care-lu numiau cam fudulu și parvenitu, dar' i-i dādeau ōre-care

importantă din cauza averei, totu-dé-una de folosul într-un grup politic, și credeau chiar' întregul partid conservatoriu ofensată prin insulta adusă acestui membru important.

De acea, cându intră Miltiade, toți făcură față foarte serioasă. După salutările obicnuite »cononul« întrebă îngrijat.

— »Te e, frățiore, de te m'ați chiămatu?«

»Leaderul« fără a dice o vorbă îi întinse »Voinea Găseșilor« arătându-i cu degetul o varietate.

Miltiade ceti cu grôză următoarele:

Boierul păcălitu seu maimuțu amovezată. În orașelul X din Franca trăia un boieru falnicu, care-și arêta cu multă plăcere nișce plete lungi de abano-șu, a căroru colôre părea că-și ride de atacurile timpului. Boierul deși cam tomnaticu, dar', se vede în hatirul pleteloru sale fenomenale, găsi de cuviință a suspina pentru o frumoasă veduviôră foarte incunjurată, care-lu lăsa se suspine înzădaru. Acestă veduviôră poseda o mică maimuță foarte deșcêptă, care avea câtră stăpână-sa un atașamentu rar și nu o pârășia nici-odată. Într'una din zile focosul boieru, ne mai potendû răbda chinurile crudului amoru, se aruncă în genunchi dinaintea adoratei sale și în terminii cei mai călduroși începû a-i face o strașnică declarația de aror. — Dela cele dintâiu cuvinte, maimuța se uită la boieru cu multă atențiune și urmări cu ochii ei neastêmperați gesturile lui, apoi, cându acesta spunea cu patos: »Jeaneto, te adoru,« maimuța sări la elu pe dinapoi, i-și infipse amândouă mânilor în pletele lui, trasè și . . . faimoșele plete i-i rêmaseră în mână. Maimuța puse de-a'ndôsele përuca pe capu, ingenunchiă lângă boieru și începû se imiteze declarația, pe care o veduse. — Vê poteti inchipui, dacă veduva rise de acestă scenă caraghiôsă. Boierul însè plecă furiosu și opăritu și jură, dar' prea târziu, că nu se va mai gândi la amoru.

O furiă teribilă clocotia în vinele lui Muțunachi, cându ceti aceste șiruri batjocoritôre, care făceau alusiune la aventura sa. De-orece elu însè nu cunoșcea cele petrecute la clubu, i și puse tôte poterile pentru a-și păstra sângele rece și dîse cu dispreț:

— »Pentru asta m'ați chiămatu?«

— »Da, iubite Miltiade,« rëspunse »leader«-ulu, fostul aga Spăteanu, pe cându titlurile nu erau încă șterse prin constituția. »Cum? nu sêmți insulta ce ți-se aduce în publicu?«

— »Bine, bre, te are a fațe pățania boierului ațelua din țara franțuzescă cu mine, Miltiade Muțunachi?«

— »Așa-i, boieriule, n'ar' avea nimicu a face, dacă acestă aventură nu ți-sar' fi întemplatū chiar' d.-t'ale, celū puçinū după cum spunea ieri la clubu băețoiulū cela de doctoru.«

— »A spusu-o elu asta?« strigă Muțunachi palidū de mâniă și de spaimă.

— »Da, dragulū meu, a spusu-o clubului întregū și adversariū noștri politici sau folositu de

acestă ocăsiune, pentru a ride mai întâiu de d.-ta și apoi de noi toți.«

— »A îndrăznitu elu se spună așa țeva?« mai dîse Muțunachi, fără a-și putea veni în fire. »E bine,« strigă, »așestu omū a mințitu!«

Aga Spăteanu dede din umeri.

— »Trebue se credemū, că a mințitu,« dîse elu cu nepăsare, »de vreme ce ne-o spui d.-ta. Dar' insulta, ce ți-sa adusū, e cu atătū mai mare, cu câ'ū nu e intemeiată.«

— »E bine, voiū pune se-lū bată la tãlpi,« isbucni Muțunachi afară de sine.

Fostulū aga dede iar' din umeri cu nerăbălare.

— »Hei, au trecutū, boieriule, vremile acelea, cându se băteau mojicii la tãlpi. Acum suntū alte obiceiuri și atătū onôrea d.-tale, câtū și a noștră a toturorū cere, ca se te bați în duclū cu doctorulū.«

— »Eu se incruțișezū spada cu ațelū mitocanu, niți odată!«

De astădată interveniră toți cei de față.

— »Trebue se-lū provocū,« dîseră ei, »că-ci altfelū ne compromiți pe toți. Doctorulū, deși băiatū de țeranū, a învățatū carte, este primitū în societatea bună, este omū de cinste, prin urmare nu te dejosești incruțișindū spada cu elu.«

După mai multe stăruințe coconulū Muțunachi se induplică se se bată; numi dar' secundanti pe aga Spăteanu și pe pitarulū Movilici și-i însărcină se cêră satisfacție dela drulū Brădescu.

Spăteanu și Movilici, după ce desbătură cu toți colegii lorū condițiunile duelului, p'ecară numai decătū și se presentară la locuința doctorului.

Acesta, care cu tôte convingerile sale politice, avea mare stimă pentru boierii adeverați ai țerei, i-i primī cu multă politetă și demnitate.

— »Mê așeptam la visita d.-vôstru, domnilorū,« dîse elu îndată, »suntū sigurū, că veniți din partea d.-lui Muțunachi.«

— »Nu te înșeli, domnule,« rëspunse Spăteanu, »și suntemū veselī, că pëtrunderea d.-tale ne scuteșce de esplicățiuni penibile.«

— »Nici nu e nevoie; esplicățiunile, pe care le-am datū la clubū, suntū foarte detaliate.«

— »E bine,« reîncepū Spăteanu, »clientulū nostru sustêne, că cele spuse de d.-ta suntū pure calomni și pretinde satisfacție pe terenū.«

— »Calomni?« strigă tinêrulū roșindu-se deja de indignare. »Eu sustênū, că suntū purulū adevêrū. Dar' . . . « adaosè elu observândū unū gestū plictisitu alū martorilorū lui Muțunachi, » . . . e de prisosū se mai discutămū. De vreme ce a-ți făcutū acelui domnū onôrea de a-i îmbrăcișa cauza, d.-vôstră, adeverați boieri. . . «

— »Sê lăsămū acestea,« dîse Movilici întreprindū-lū, »între ômeni de aceași clasă trebue se ne sustênemū.«

— »Oh, permiteți-mi se protestezū, domnilorū, și se afirmū, că acelū parvenitu fudulū nu este vrednicū se stee alătura cu d.-vôstră, ai cărorū părinți au contatū printre boierii țerei. Elū, de origine necunoscută, nu trebue se întineze cu boeria lui de contrabandă numele cinstitu alū d.-vôstre.

Dar' vëdù, că vë supëru, « adaosë elù vëdëndù, că boierii së sculau së plece. » Voiù sfërși dar' rogându-vë, ca preste o jumëtate de cësù së binevoiti a aşcepta într'o cameră dela clubù pe martorii mei, domniî Creţescu şi Vulpescu, cu cari am vorbitù deja în acëstă cestiuine. »

Spăteanù şi Movilici salutară cu politeţã rece şi plecarã.

Cãtrã sërã avocatulù Creţescu comunicã doctorului, că adversariulù sëu, care avea dreptulù de a alege arma, alesesë floreta de duelù şi că întâlnirea era ficsatã pe a dóua òi la optù óre deminëta în pãdurea de lângã oraşù.

Brãdescu, rëmasù singurù, së puse pe gânduri. Deşi mãnuia floreta destulù de bine, i-şi închipui, că nici Muţunachi nu putea fi slabù, de-órece singurù alesesë acëstã armã, şi gândulù, că òiua de mãne ar' putea së-i fiã cea din urnã, arunca asupra sufletului sëu o cëtã de tristëtã nespusã.

Cãndù cineva are abia dóuedëci şi şese de ani, cândù sëmte, că sângele tinëru şi generosù circulã prin vinele sale, cândù póte spera unù viitorù de fericire, nu póte mori fãrã pãrere de rëu.

Prima furiã i-i trecuse şi acum gãsia, că së aruncase cam fãrã precugetare într'o uritã afacere.

Óre merita Angelica sacrificiulù sãngelui sëu nevinovatù? Portarea ei nu trãda óre pe o cochetã fãrã inimã?

Avea totù dreptulù së se îndoiascã de Angelica în urma celorù întëplate, şi cu tóte aces'ea nu avea altã pãrere de rëu pentru caşulù de mórte, decâtù pierderea acelei femeii încãntãtoare. Cu totù defectulù uriciosù pe care credea, că i-lù descoperise, elù o iubia totù atãtu de multù, ba póte mai fierbinte decâtù totù-dë-una, fiinducã era în ajunù de a o pierde.

Nu avea nici pãrinti, nici fraţi, nici unù amicù intimù, singura lui legãturã de inimã era Angelica. De acea şi singura lui pregãtire de mórte fù o scrisóre pentru ea.

(Va urma.)

Iosif Popescu.

Cartea cântecelorù.

De GAJUS VALLERIUS CATULLUS

Traducere de

GEORGE COŞBUCÙ.

(Urmare.)

V.

De vrei tu, ca së-ţi multãmescù,
Cã mi-ai datù ochii,
Ba şi mai multù, acea ce-i
Mai scumpù ca ochii —
O, nu-mi lua cea ce amù
Mai dragù ca ochii,
De este ceva peste totù
Mai scumpù ca ochii!

VI.

Te salutù, iubita prostului Mamurra¹⁾
Tu n'ai nici uscatã, nici rumenã gurã,
Nu ţi-e micã mãna, nici piciorulù micù,
Ochii nu-ţi suntù negri, esci atãtu de vanã,
Şi 'n alesulù vorbeii esci o bãdãranã,
Trupù tu n'ai sulegetù, n'ai frumosù nimicù!

Te salutù, iubita prostului Mamurra!
Dreptù e, că pocitã cum te-a datù natura,
Toti te tènù frumosã? Şi tu te mãndresci
Cã 'n irumseti cu Lesbia poti së te asemeni?
Tu cu Lesbia? Du-te, ciunã între ómeni —
O, tu lume, lume, câtù de pròstã esci!

VII.

O, Dómne, câtù de rëu mai esci!
Frumosù, ca nimeni altã datã,
Tu n'ai aflatù în lumea tótã
Unù omù frumosù, ca se-lù iubesci?

Te legi acum de-unù bietù moşnegù
Ce póte-avea ađi zece gineri —
Nu-i nici unù tinëru între tineri
Omù vrednicù ca së-ţi fie dragù?

Pe elù ilù ađi mai iubitù,
Pe-acelù moşù şubredù din Pisaurù?
Diformù e, par' că-i Minotaurù,
Şi-i palidù par' că-i vãruitù!

De mine fugi şi te feresci
Juventius, tu 'mi blastemi pragulù.
Mai rëu suntù eu decâtù moşneagulù?
O, Dómne câtù de rëu mai esci!

VIII.

Mentula pe Parnas
Së suie 'n grabnicù pasù.
Nici nu priveşce 'n lãturi —
Dar' Musele cu mãturi
Şi cleşce i-i batù gura,
Şi bietulù cade 'n nasù
Venindù pe delù de-a dura.

(Va urma.)

¹⁾ Mamurra unù prietinù alù lui Caesar. Catull era duşmanù hotãritù alù lui Caesar (veđi poesia XX.) Mentula din poesia VIII e Mamurra.

SÓRTEA VĒDUVEI.

Narațiune umoristică. —

(Urmare.)

Acésta grăbesce pasul și cu un accentu de legitimă amărățiune începe ai dovedi tiranului ei soțiu ce nedrepti sunt băbații, ce tirani.

»Ce lipsă am să le împărătescū strainilor« — dicea ea — »cea-ce facū eu la casa mea. Nu e mai ușorū decâtū se ajungī de povestea băbațiilor. Așa sunteți voi băbații; mai vĕrtosū tu. Sciu eu. Dacă o femeia, care dīua nópcea muncesce, să năcăjesce cu gospodăria și cu copii, — dacă și permite și ea o mică distracție, băbații, toți, tu celū dintăiu, dar' toți o vorbescū de rău: că e ulicarită, că e cheltuitore, că e numai pentru lume. Despre mine nu se pôte dice așa ceva; vorū fi dīcīndū, pôte și tu dīci, dar' mē mângăiu cu consciința, știu că mi-se face nedreptate. Da sigurū, trebue să recunoști că mi se face nedreptate, căci pentru mila lui D.-dieu! ce am eu pe lume? Cândū și cândū de două de trei ori pe săptămână la teatru, unū concertū obositorū, o călătorie pe trăsură cu băiații, o societate în casă, la care eu și Constanța, sermana fată! ne trudimū ca servitorele, din săptămână în săptămână câte o soaree, ori o escursiune în o grădină, — atăta e totulū. Mē crede, Tăpălăgescule, voi la vinulū vostru n'aveți ideă de cea-ce pățimesce o femeia casnică, care are se-și vadă de treburi și se tēnă ordine. Da, n'aveți nice ideă... ei bună dīua dōmnă consilierită!«

— »Bună dīua dōmnă Tăpălăgescu.«

Era cocona Frosa, care își oprise băbațulū dela birtulū »La Cruce«; ea uria birtulū și casa și nici ea nu mai șcia că ce i-i mai rămāne bunū pe lumea acésta. Nenorocitele de femei! Cocóna Frosa avea o privire posomorită, o față muncită de multele gânduri ce le-a împărțitū sórtea bietelorū femei. Unū nasū cărligatū, proprietate nedisputabilă a cocónei Frosa, era spaima multorū ómenī slabī de inimă. Ochī căprīi cu ochelari pe ei — pe care cocóna Frosa i-a pusū pe nasū fără de sfatū medicalū — în scurtū nișce băbații, necrescuți și de felilulū lorū răutăcioși i-au pusū cocónei Frosa numele »Cucuvaia.«

— »Prospiciezī de minune, coconă Tăpălăgescū« — dīse cocóna Frosa — »minune! în lumea de ađi, stricatā pare că încălđesce cândū mai poți să întâlnești o femeia la plimbare cu soćulū ei. În acéstă privință eu suntū vĕduvā, d.-tale îți suride noroculū!«

Femeia lui Tăpălăgescu își mușcă buza și părea că ar' voi să dīcā: O de ai ști ce e în inima mea, sermanū de sufletulū meu!« apoi adausē respicatū:

— »Ah! dragă dōmnă, în punctulū acesta nu suntū mai norocită ca altele; căci ne veđi, pe mine și cu băbațulū meu la plimbare, nu ai să

mē pismuești; e o minune, și dacă se întēplă câte-odată, poți fi sigură că voinđū să ne întēlescī pe amēndoi, ne vei afla nūmai pe »strada mare« ca să ne vadă tótă lumea și cu gândulū de a-i dovedi lumii că elū e modelū de soćiu.«

— »Acésta n'o poți dīce în seriosū« — cuteză Tăpălăgescu a răspunde — »ori nu facemū plimbare în fie-care dī cândū numai ne iértă vremea, și cândū n'am să facū raportū șefului meu de departamentū?«

Amēndouē cocónele răspuseră cu unū surisū sarcasticū, — unū surisū de întēlegere; pare că voiau să dīcā: »ve cunoșcemū pretecestele, scusele!« dar' au cređutū a fi de prisosū să-lū mai învrednicēscā pe dlū Tăpălăgescū cu vre-unū răspunsū; au trecutū prin urmare la ordinea dīlei: nefericirea cu servitorele rele, nu ca altă-datā. Și cine pórtā vina că suntū rele? Adese-ori suntū chiar' obraznice? Băbații. Suntū toți de-o potrivā? multumiți și cu bagagiū rău; ei suntū de vinā; fără îndoielā băbații și numai dēnșii; înzadarū se trudescū cocónele, dēcă băbații nu ajutā autoritatea femeilorū prin o tēnutā vrednică s'au celū pućinū prin o dojenā meritată.

— »Alū meu« — adausē cocóna Frosa — »cândū am sustēnutū, cu totū dreptulū, că supa e prea sārātā, a dīsū că e tocmai bună; dēcă nu chiar' prea pućinā sare.«

»Eu« dīse cocóna Tăpălăgescū — »n'asū tēne la casā o persónā atātū de tineră.«

»Tineră ori betrānā totū atāta; Māriora d.-tale nu era tocmai tinerică cândū a trebuitū să-i dai calea... ei, să nu mai vorbimū despre neplăcerī de tóte dīlele!«

Cocóna Frosa rostī cele din urmă vorbe la adresa lui Tăpălăgescu.

Bietulū de Tăpălăgescu! i să părea că e unū petecū de postavū între două părechī de fórfeci.

— »Năcazū! neplăcerī și érași neplăcerī! — continuā cocóna Frosa — »cātā grije apoi cu copii! Mē crede cocónā Tăpălăgescū, pućinū îi pasā băbațului meu dēcă copii murdărescū în tótă dīua o păreche de haine, ori de nu-și facū lecția.«

— »Etā veđi Tăpălăgescule? — se adresā cătrā acesta gingașa lui soćie — »ce-ți spunū eu adese?! Dar' voi nu vĕ îngrijiți de nimicū. Vē stā mīntea totū la distracții — la birturi.«

— »Oho! — începū cocóna Frosa — »adecā și dlū Tăpălăgescū, ca toți, ca alū meu, de-asemene dā cu ochiū după fetele de birtū?«

— »Nu« — răspunde cucónā Tăpălăgescu scuzāndu-și băbațulū — »Tăpălăgescu nu mai umblā la »La Cruce«; ospetăria acésta îi pare prea nesolidā și immorală.«

Acestū răspunsū la durutū prea multū pe coconulū Tăpălăgescu. Elū cercetā bucurosū birtulū »La Cruce«, fiindū-cā afla aci societate bună, fiindū-cā era unū localū linișcitū și vinū bunū. Sermanulū Tăpălăgescū! lui nu-i trecea prin mīntea să se bālăbānescā cu chelnerițele; i-i era indiferentū cine aduce vinulū: Iléna cea frumósă ori birtașulū încăruntitū. Acumū trebue să părăsēscā acestū

locală. Ce i-a folosită lui purtarea solidă? lui care nici la socotă n'ar' fi cutezată barem să iee din mâna Ilenei ce-a-ce i se inapoia, lui care privia drept o crimă cândă cineva cuteza să pună mâna pe Iléna cea frumoasă cândă această număra anevoiă paralele orî n'avea să înapoieze totu restulă până la celă din urmă banu?! Piere bietulă de elă nevinovată! Ca ună omă cumă să cade nu numai că nu făcea elă așa ceva, dar' Tăpălăgescu era convinsă că bieteî fete i să face nădreptate; da, de câte-ori a făcută elă însuși observații căte unui colegă mai tineră spunēdu-i să nu ofenseze pe Iléna cea frumoasă o fată prea cum să cade!?

— »Rēmasă bună! cocōnă Frosa,« — dīse în sfērșitū soția lui Tăpălăgescu — »să nu întăr-diezi de séră; avemă și noi sermane de noi căteva ore și baremă aceste să le folosimă.«

»Scie numai D.-diēu! Așa-dară de séră!«

(Va urma.)

CRAII DELA RĚSĂRITŪ.

— Snoavă. —

Cei trei crai — magi — dela Rēsăritū, Valtezarū, Melchiorū și Gasparū, luândū cu sine tāmăe și smirnă, plecasera ca șē caute pe prunculū Ișusū, dar' fiindū-că nu cunosceau bine drumulă Vișleimului, rētăciseră și după-ce trecură printr'o pădure prăpăstioasă, soriră pe înoptate într'unū satū din țera Langrilorū.

Erau obosiți, brațele părea că li era rupte de greutatea vaselorū ce le duceau, în care se aflau miresmele destinate fiului Mariei și pe lângă această, erau mai morți de fōme și sete. Îdată-ce întrară în satū bătură la pōrta casei de-ântăiu și cerură sălașū. Acestă casă, séu mai bine dīsū bordeiū, situatū aprōpe la marginea pădurii era a unui tăietoriū de lemne, cu numele Dinū Florică, care ducea o vieță fōrte trudită și lipsită împreună cu soția sa și cu cei patru prunci ai săi.

Bordeiulū era clăditū din lutū și acoperitū cu pamēntū și muschi prin care apa să scurgea cândū venia căte-unū povoiū mare.

Cei trei crai, tremurândū din picioare de oboselă, bătură în pōrtă și cândū tăietorulū de lemne le deschisē, lū rugarā să facă bine să le dee ceva de cină, și să-i lase a se odichni preste nōpte.

— Cu părere de reu! cinstiți ōmeni, le rēspunse Florica, eu nu am decâtū unū singurū patū pentru mine și o laviță de culcatū pentru copii mei, și în ce privesce cinatulū, noi nu vē putemă da decâtū crumpene (cartofi) fierte în apă cu pāne de sēcară.

Cu tōte aceste, întrați, și dēcă nu veți fi prea gingași, ne vomū da silința șē vē facemū rēnduicelă.

Ei întrară așadară. Li se dase de mănecare crumpene pe cari le înghițeau ca nisce hămesitiți, și tăietoriulū de lemne și soția sa îi lāsarā în patulū lorū unde durmiră ca tescuiți, mai alesū Gasparū care

iubia comoditatea și care se afla fōrte strimtoratū între Valtezarū celū grosū și gigantulū Melchiorū.

În spre dī deci de diminēță, înainte de a porni la drumū, Valtezarū, care era celū mai generosū dintre tustrei, îi dīse lui Florică:

— Amū să vē dau ceva, ca să vē mulțumescū de ospitalitatea d.-vōstră.

— Noi v'amū primitū din tōtă inima, dar' noi nu vē poftimū nimicū, cinstiți ōmeni! rēspunse tăietoriulū de lemne, întinđēdu-i mână numai decâtū.

— Eu nu amū bani, reluă cuvēntulū Valtezarū, dar' vrēu să vē lasū ceva de aducere amente, care va prețui mai multū decâtū ori-ce.

Valtezarū își băgă mâna în buzunariū si scōse unū fluerū, cum suntū prin Rēsăritū, pe care-lū dete lui Florică, și în vreme-ce acesta credēdu-sē cam înșelatū în așceptarea sa, făcea nișce schime, Valtezarū continuă:

— Dēcă veți avē vre-o dorință, dīcundū vre-o cāntare din acestū fluerū, numai decâtū vi se va împlini.

Aici aveți fluerulū nu abusați de elū, și să nu refusați nici odată mila și ospitalitatea ōmenilor sermani.

Cândū cei trei crai să făcură nevēduți dāndū după cotitura drumului, Dinū Florică, cumpānindū cam în batjocură în mână miculū fluerū, dīse femeii sale:

— Arū fi pututū să ne facă o altă cinstē nu așa de prōstă ca această fluerișcă; cu tōte aceste voiū încerca numai decâtū să dīcu una, ca să vedū nu și-au bātutū cumva jocu de noi.

Atunci Florică strigă:

— Ași vrea să avemū de prānzū pāne albă, o friptură de carne sēlbatică și o glajă cu vinū bunū!

Apoi dīse pe fluerulū celū micū o doină și câtū ai bate'n pālmī, spre marea lui mirare, vēdiū pe masă sub o māsăriță albă fină, pānea, vinulū și friptura cerută.

Îndată-ce se încredință despre poterea fluerului său, nu să mulțumi cu atāta, precumū bine veți crede dragii mei, ci căte-i plesniră prin capū tōte le cerū.

De diminēța până sēra fluerulū nu-i cădea din mână, ci într'una cerea. Avea haine nōuē pentru sine, soția și copii sei, punga î-i era plină cu bani frumoși, masa era din belșugū încarcată cu mănecări și fiindū-că î-i era de ajunsū numai să dorēscă ceva pentru ca să și aibă îndată, în tēmpū scurtū ajunsē unulū din bogătaniî țēnutului. Atunci în loculū bordeiului său, cufundatū pe jumătate în pamēntū, își cladi unū mărețū castelū pe care-lū îndesă cu mobile prețioșe și cu covōră frumoasă, și în dīua în care clădirea și împodobirea casei fură sfērșită, întocmi o petrecaniă mare, făcū unū feliū de sfeștanie pentru a să putē muta în noua sa locuință.

În giurulū unei mese încercate cu îmbelșugare, și strălucindū de uneltele de argintū și de luminația cea mare, Florică într'unisē pe toți frunțașii țereni din locū.

Chiar' în fruntea mesei sta elū însuși cu femeia s'a împodobită ca o iconă sfântă, în vreme-ce musicanții aședăți pe o galeriă mai înaltă în-

dulceau őspeții cu cântările lorü cele mai vesele. În sfęșitü pentru ca petrecerea sę nu fie de locü turburată Floricã dase ómenilorü sei poruncã, ca sub nici unü chipü sę nu lase sę între în curte pe ómenii carü i-ar' putę supęra sęu pre cerșitorü, și chiar' elü însuși a pusü înainte porții doi diavoli mari de servitorü înarmați cu bâte, carü au fostü învętați ca sę alunge pe toți sdrenșoșii și cerșitorü din giurulu casei.

Ast'feliü, fiindü încredințați că nu vorü fi supęrați din partea nimęnuia, cei chemați sę pusęra cu trupü și sufletü pe veselie, mâncându bine, gustându vinü bunü și ducându o lume albã...

Sę întęplã, cã în acęstã sęrã, cei trei crai magi, închinându-și darurile lorü pruncului Isusü, sę întorceau din Vifleimü. Trecundu prin pãdure, recunoscürã satulü în care au fostü durmitü, vędurã castelulü de totü iluminatü, și Gasparü dıse cam în risü lui Valtezarü:

— Mi-ar' plăcea sę știu nu cumva omulü nostru a făcutü întrebuintare rea de miculü tęu fluerü și decã, decându e bogatü, și-a tēnutü promisiunea de a fi blãndü și milostivnicü cãtrã ómenii sęraci.

— Haid' sę vedemü, ręspunsę într'unü dórã Valtezarü.

Sę prefacürã cerșitorü, își schimbärã frumósele lorü haine în nișce sdrențe și se presentarã la pórtã castelului, cerëndü sãlășiu preste nópte; dar' furã primiți fórte rēu, și fiindü-cã ei stãruiau sę fie lãsați înlãuntru, facündü sgomotü mare, Floricã își scóse capulü prin feręstrã și observându cã erau cerșitorü, porunci sę slobódã cãniü dupã ei, ast'feliü cã Gasparü și Valtezarü o luarã la fugã cu totã graba sdrobindu-și piciórele în întunecime prin drumulü sgronțurosü.

— Me îndoisemü despre acęstã! afurisü scepticulü Gasparü care fü mușcatü de pulpe.

— E bine, replicã uriașulü de Melchiorü, nu-o sę ajungã în raiu cu fluerulü! o sę sēmțescã câtü trage în cumpenã înverșunarea a trei regi magi!...

Intr'acea őspeții continuau a-și petrece în draga voie.

Era tēmpulü cinei mari, și Floricã cu unü cuțitü în mână, chiar' voia sę taiã o prãjiturã grósnicü de mare, cândü sę auđi în curte clopoșelele unei poște trase de patru cai înfocați cu hamurü totü de aurü.

Floricã își scóse din nou nasulü prin feręstrã și, vędëndü cã-i mai sosescü încã nișce őspeți nobili, demândã ca se-i aducã în susü cu totã graba. Elü însuși le esü cu unü steagü întru întęmpinare până la ușa salei. Atunci vędurã întrãndü cei trei regi-magi înfãcișându-sę cu pompã, cu coróne pe capü, îmbracați în purpurã și în petri scumpe. Floricã, care își recunoscü vechiü sęi őspeți, sę aretã tare omenętü si cu-o închinare cam preste mână, i-i rugã sę cuprindã locü la mėsã.

— Mulțumescü! dıse Valtezerü în modü nepãsãtorü, noi nu vomü mânca la unü omü care primeșce atãtü de rēu pe ómenii sermani.

— Eu îți mulțumescü d.-tale așa precum îți tēni fãgãduielile! strigã Melchiorü cu vócea lui puternicã.

„Amiculü Familiei.“ Anulü XIV. — 1890. Nr. 4.

— A, tu ticãlosule, tu slobodü cãniü asupra cerșitorilorü! adausę Gasparü pipãindu-și pulpa: așcęptã numai o sę-ți dıcü o cântare pe care nu o cunosceai încã până acum!.....

Și scoțēndu-și din buzunariü unü fluerü micü asemenea celui ce 'lũ dase lui Floricã, făcü sę resune îngrozitorü. Intr'o clipelã de ochi, masa, őspeții, castelulü sę cutropirã, și tăietoriulü de lemne sę afla singurü si golü, la marginea pãdurii, înainte bordeiului sęu de mai 'nainte cu femeia și copii sęi în sdrențe.

— Din norocire imi remãne fluerulü meu! 'si gãndi Floricã.

Dar' înzãdarü, a potutü totü sę caute prin buzunarele s'ale gãurite; cãci mijloculü magicü dispãruse cu cei trei crai — magi.

Sę dıce cã de pe acęstü tēmpü este obi-ceiulü, cã pe cândü tăiamü colacii pentru crai, punemü la o lature partea sęracilorü.

(André Theuriet.)

J. E. Prodanü.

Poveste.

„Flóre mãdrã, flóre albã,
Flóre dulce de iasminü.
Așiü avea o mare jalbã,
Sę m'ascuți la tine vinü.“

Fluturulü grãeste gingașü,
Aripü d'aurü mișcã linü.
Coborindü încetü din aerü
Cãtrã flórea de iasminü

„M'a ajunsü unü vișcolü mare
Eri cândü sórele a sfınțitü,
Adãpostü dela o flóre
Am cerutü și am gãsitü.
Și iubirea-'ti fura minte,
Mii de sãrutãri ne-amü datü.
Chipulü ei din ochi tmı scapã
Și atãta l'amü cãtatü.
Cã de-atuncea nu amü pace,
Sborü, ca gãndulü fermecatü,
Dorü de mórte më cuprinde
Dupã sēnu-i parfumatü.“

Așa dıce bietulü fluturü
Tristü din aripe bätãndü,
Florile pe rëndü sę scuturü
Și privescü la elü oftãndü.
Cu priviri bãnuitoare
Tóte 'n tainã sę mësorü,
Și între ele bietulü fluturü
Stã mãchnitü și gãnditorü.

„Nu sę aflã vinovata
De pęcatulü din trecutü?“
A grãitü iasminulü asprü;
Tóte tacü ca la începutü.
Prin vecini, dela o flóre
O albina cumpērã
Colbũ d'argintü, sfęrșise tērgulü,
Poposindü grãi așa.

„Decã nu știți, cine i vina
Întrebați, sę vę ręspundü.
Eu nu știü croi minciuna
Și nimica nu ascundü.
Chiar' ca domnealui pãțisemü
Și eu eri și m'am opritü
Cu povóra la o flóre,
Bucurósã c'am venitü.“

Mi-ar' potè fi mărturie,
Dar' din mila ceriului
Ea-i frumôsă dar' cam mută
Și e gura leului

Obosită mărturia
Sè 'nchină și odichni
Și cu negre piciorușe
Aripile 'și netezi.

„Ian' audî, grăi iasminulû,
Vorbe multe nu 'nșira,
Spune cine-i de pricină
Sè potemû noi judeca.“

„Hm, grăi albina erăși
Cătra fluturû arătândû,
Densulû prietinû nu imi este
Că trășce totû furândû.
Și așa cum nu l'așû spune
Dôr' de acumû va invêta
Sè traiescă 'n omenie
Și în cale sè nu-mî stea.
Nu! cândû eu de dimineță
Vinû sè cumpêrû dela flori
Colbû, pe tôte elû le înșelă
Ca unû hoțû, ce e, din zori.
Sè șciți dară, flori cinstite
Că pe elû l'a îndrăgitû,
Lilianulû lilianulû
Cu obrazulû înlăbitû.
Și acumû rămâneți cu bine,
Am statû dôră și prea multû,
Șciu că de-am ajunsû acasă
Voiû avea ce sè ascultû!“

Cine-ar' crede, cine-ar' crede!
Alû liliei chipû curatû
Chipulû nevinovăției,
Patima l'a sărutatû!
Florile suntû tôte triste,
Numai fluturulû măchnitû
Sè chiteșce și s'avêntă
La odorulû sèu iubitû.
Lilianulû își ridică
Fața albă cătră flori
Și prin gingașa-i făptură
Trecû ai urei reci flori.

„M'ai trădatû, uitucă minte,
Viu acum sè-ți respălătescû.“

Resirându-și sènulû gingașû
Tôte sèrmele-i pălescu,

Fluturulû sè opreșce
Linû din aripe bătendû,
O sărută o desmêrdă
Din totû corpulû tremurândû.
Lilianulû îlû primesce,
Dar' cu-unû ultimû sărutatû
Totû veninulû de mânie
Pe a lui buze l'a versatû.
Ah, sermanulû fluturû d'aurû
Cade mortû, fără de graiû.

Și de-atuncî lilie albă
Numa.'n grădină sè ai,
Căci tradarea nu-o mai uită
Și din prèjma ei sêmțestî
Unû parfumû, de-ți vine somnulû
Ca sè nu te mai trezești.

Lucrețla Suciû.

STUDIÛ HIGIENICE.

Dentițiunea copiilorû.

Dentițiunea însèmnèză tèmpulû creșcerei din-tilorû la copii mici.

Sè întèmplă adese cu mare dificultate eșirea dinților la copii, din cauza acèsta vinû o mulțime de suferințè și chiar' convulsiiuni. Causa anevointei eșirei dinților provine din causă că, fosfatulû de calce, care este principilû generatoriû alû ôselorû și alû dinților, nu sè află în cantitate îndestulitóre în alimentațiune, și acèsta din cauza laptelului rêu alû mumei sèu doicei.

Dinții esû dela a 5-a la a 8-a lună, decă întâr-đie eșirea lorû dela acèstû tèmpû, apoi copilulû sè află într-o stare bolnăviciôsă. — Ei aparû ast'-feliû: Antăiû esû cei doi dinți incisivi (tăietori) din falca de josû din mijlocû; preste 15 ðile sèu 20 ðile esû cei doi incisivi din falca de susû totû din mijlocû; pe urmă cei doi incisivi laterali din josû, și la urmă cei doi de susû totû laterali. Pe la a 11-a sèu a 12-a lună esû cele patru măsele mici de josû și de susû; după acea aparû cei 4 dinți cânșci, cea-ce facû 16 dinți în cursulû celui de alû doilea anû. La urmă esû cele-lalte 4 măsele și ast'-feliû avemû terminată cea de-ântăiû dentițiune compusă de 20 dinți numiți »dinți de lapte.«

Se întèmplă une-orî că dinții cânșci întâr-đia de a eși și nu străbatû gingia decătû în luna a 18-a; acèsti dinți causèză cele mai mari doreri, mai cu osebire cânșci de susû numiți dinții ochiului.

Accidente de dentițiunei preocupă forțe multû pe mume, cu tôte astea nu trebe sè se sparie, căci cu îngrijire și cu o bună igienă copii se vindecă. — De și dentițiunea este o operație a naturei, sè întèmplă destule complicări, cum suntû: frigurile, dîfarea (eșirea afară prea multă), constipația (incuetură), vèrsătura, umflarea durerôsă a ginginilorû, deșeptarea în tresărire, convulsiiuni.

Pentru inflamarea ginginilorû, sè va da copilului sè ție în gură și se mestece unû bastonû de miambalû, rădăcină de nalbă sèu de reglise alû cãrui mustû dulce calmèză (alină) umflătura ginginilorû, și prin apăsare face ca dinții sè iasă mai lesne. Se potû freca ginginile și micelule bubulițe ce sè facû în gură cu puçină miere amestecată cu puçină piatră acră.

Din accidente ce punû mai multû vieța copilului în pericolû este dîfarea. Contra dîfăreei, se va da o fiertură de orezû de bèutû; adică sè pune într'unû vasû, cam de 150 grame capacitate, puçinû orezû nespălatû și cu apă, acèsta se pune la focû se fierbă, pe urmă zama sè se dea copilului în mai multe rënduri sè o bea în cursulû ðilei sè se fereșcă a nu-i da sè mânânce zarzavaturî și mân-cări grase.

Totû din cauza dinților sè întèmplă sè aiba disenterie (eșirea afară cu sânge și scremete). — În acèstû casû copii ajungû într'o stare atătû de slabă încătû abia mai rêsulflă; pentru acèsta sè va da copilului 3—4 lingurițe pe ði de siropû de gutuiû,

se va lua dela farmacia unu gramu de subnitratu de bismuth, si se va pune jumetate din prafu in supă și i-se va da se o manance, se se observe că supă se nu fie grasă; de beutu in cursul dălei se va da apă de orezu.

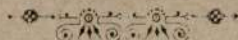
In casu de constipație (incuetură), se va da câte-va clistere făcute cu o linguriță de untu de migdale dulci și decoctu de rădăcină de nalbă; se va mai da 1—2 linguriță pe dă de untu de ricină. — Dcă constipația totu țene i-se va da 1—3 lingurițe pe dă de siropu de cicore seu de reventu.

In casuri forte rari, cându dintele nu pôte străbate gingia și copilulu se află in prada suferințelor, este necesaru a se cresta gingia pentru a lăsa se iasă dintele.

A doua dentițiune se produce pe la vrăsta de 7 ani.

Dinții de lapte fiindu lipsiți de rădăcină esu și suntu înlocuiți prin dinți din alu doilea rōndu, care nu mai cadu in modu naturalu. — Dela 12—14 ani esu alți 4 dinți, și dela 15—20 ani esu cei din urmă 4 dinți numiți dinți de minte, și se complectază preste totu 32 de dinți.

DR. EM. ELEFTERESCU.

DIVERSE.

Cronică. — **Domineca nu lucra!** Ministrulu de comerciū alu Ungariei va sușcerne la Dieta țerei unu proiectu de lege prin care se se oprcă lucrarea in dă de Domină. Proiectulu deja gata l'a comunicatū cu camerele comerciali și industrialī și cu alte corporațiuni competente pentru eventuale observațiuni.

Propunerea țara manuale e oprită. Ministrulu de culte și instrucțiune publică alu Ungariei, cu provocare la o ordinațiune ministerială din anulū 1886, oprește strictu propunerea in școle alu oricărui studiu cu întrebuintărea de manuale scrisē ori litografate; și dispune că la fie-care școlă se se întrebuinteze pentru propunerea tuturorū studiilorū prescrișe manuale tipărite, cari au obțenutu deja aprobarea ori incuviințarea ministerială.

Durata cautiunei. Se dau casuri că pentru cutare oficialu obligatū a depune cautiune depunū alți cautiunea prescrișă, fără se socotă la unele inconveniente ori chiar' daune ce le potū proveni din acestă prea mare încredere. Așa mai de curindū unu individū a cerutu se i se estradee suma ce o depusesē pentru o rudenă a s'a, cu care veni acumū in neînțelegere. Curia însă, înaintea căreia se adusē cauza, a eqisū cumcă cautiunea depusă pentru unu oficiantū nu se pôte estrada până cându respectivulu se află in funcțiune, avendū a servi acea ca asecuranță pentru eventuale daune cauate prin dēnsulu.

Capitalulū moralū resp. intelectualū ca atare a voitū se-lū întroducă Sehatulū orașului Buda-pesta in reprezentanța orașenescă. A voitū adecă ca indiviși cari ocupă anumite poziții in urma inteligenței și științei lorū, cum suntū membrii academiei, profesorii de universitate etc., pre basa acestei poziții a lorū se iae parte in reprezentanța orașului ca *membrii virilisti*. Majoritatea reprezentanților lorū însă a votatū contra acestei înoini — dăcundū că și așa au între dēnșii destui omeni învetați din tôte facurile.

Cu lumină electrică vorū se lumineze Capitala Ungariei — Budapesta. O comisiune esmissă din reprezentanța orașului a și inceputū a tracta in obiectu cu o societate.

Prețulu vitelorū o se se urce dēcă intr'adevorū se va realisa planulū unorū întreprindători englesi, cari vorū se cumpere vite de tăiatū de pe la noi ca apoi tăiandū-le acelea in unu abatorū propriu alu lorū in Fiume, carnea se-o transporte la Londra. Intreprinderea promite a fi rentabilă, pentru-că transportulū carnei din Fiume s'ar' face mai repede cu 3—4 dăle decătū din America, de unde se transportă actualmente carnea de lipsă in Anglia.

Vacante reduse. La universitatea din Viena se lucră seriosu pentru de-a astringe pe studenți la frecuentarea regulată a prelegerilorū. Spre acestū scopū se vorū țene in evidentă tenerii universitari, că se nu potă absentă din Viena cu lunile și semestrele întregi; și cei ce se vorū afla că au absentatū din Viena preste tēmpulū de vacanță își vorū pierde semestrulū.

Școla comercială din Brașovu de aci înainte va porta numirea de Academia comercială.

Bere destulă. In Viena actualminte lucră 18 fabrice de bere. Tôte aceste in decursulū anului trecutū a produsū aprōpe la 2¹/₂ milioane hectolitre de bere.

Călugarū și artistă. Artista Cornelia Hollósy fū invitată la prândiū de-cătră cuardianulū piariștilorū din Tata. Cândū se se pună la masă, cuardianulū ocupă ca de regulă loculū din fruntea mesei cerendū scusăle artei că dēnsulū ocupă loculū destinatū dōmnei de casă, care la dēnșii lipsește. — »Totū atata, prea onorate părinte« — observă artista — »ne potrivimū noi și așa, căci iubirea care d-ta o predică și cântarea care eu o cultivezū, pe o formă pătrundū la inimă.«

Turnulū Eiffel din ghiață la redicatū in Petersburg unu întreprindătoriū invențiosū. Turnulū s'a redicatū din 10.000 bucăți de ghiață și are o înalțime de 50 metrii. In primulū etagiū a lui se află unu restaurantū, unde umblă o mulțime de omeni spre a-și petrece tēmpulū bēndū și conversândū împreună. Intregū turnulū e provēdūtū cu lumină electrică și ast'feliū sēra are unu aspectū feericū.

O neobservanță condamnabilă. Călătorii dela Dobriținū la Püspökladány au fostū împărtășiți in dăile trecute in o petrecere destulū de neplăcută. Anume la Kaba au fostū despărțite vagōnele per-

GLUME.

sonali de cătră celea cu marfă spre a se lega de acestea din urmă încă unu vagonu cu marfă; și după-ce s'au ispravitu acésta, trenul au plecatu fără ca să se fi încoșciatu la elu vagónele personală. La Püspökladány apoi spre mai marea mirare a tuturoru trenul a sositu numai cu 7 vagóne de marfă. Firesce că îndată s'au și deslegatú mașina și au reîntorsu la Kaba de-a adusú vagónele personală cu mulțime de călători cari își perduseră deja paciința în lunga așeptare.

Celú din urmă jocu alui Bismarck. Dómna de Carette, lectória de odinórá a imperatése Eugenia, în memoriile sale, cari acum se affă su tipariu, aduce înainte următorul episod: »În unu balu splendidu, ce sa arangiatu în Tuileri, întru onórea regelui prusianu care venise la Paris spre a vedea espositiunea întocmită aici la an. 1867, pe cându se joca cotillonul am mersu la contele Bismarck și i-am datu unu micu buchetu de rose, cea ce însămra invitarea lui la unu valsu. Bismarck, care pe atunci atrasese deja asuprași atențiunea publică a Europei, primi buchetul și cu vioiciune fórte bene jocă cu mine valsul. Acestu micu episodú firesce că nu cuadra cu dignitatea lui Bismarck și cu rolul ce joca deja în cestiunile politice ale lunei, dar' cu atât mai mare petrecere căștigă acestu casu persónelorú prințiarie presente și soțietății întregi, — pentru-că nimenui nu i-a potutu trece nici prin minte că seriosul Bismarck se va amesteca printre junime. Petrecându-mă densusu la locul meu luă din așertura nasturelui dela fracu unu bobocelu de rosă și mi-lu întinsé dîcându-mi: »Păstréză acestu bobocelu întru amentirea ultimului valsu ce l'am jocatú în vieța mea și pe care nu-lu voiú uita nici-cândú!»

Replica școlariului. — Invetătoriulú: —
Invetă dragulú meu, că de nu nici cu patru boi nu te scóte tálú têu din secundă.

Școlariulú: — Da cu optú totú m'a scóte.

Găcitură numerică.

De St. St. St. Brașovú.

1. 2. 13. 13. 12. 6.	= O provincie română.
4. 13. 18. 10. 6.	= Unu nume femeiescu.
5. 17. 7.	= Unu împeratú românú.
14. 19. 16. 4. 8. 12.	= O di din sêptemână.
3. 18. 5. 9.	= O literă din alfabetulú elin.
15. 11. 17. 2.	= Unu continentú.
10. 4. 8. 14. 6.	= Unu împeratú românú.
14. 19. 18. 16. 9.	= O capitală în Austria.
10. 2.	= Unu nume femeiescu.
7. 8. 6. 12. 9. 16.	= Unu împeratú românú.
14. 15. 11. 19. 13. 12. 4.	= Unu nume bărbătescu.
2. 8. 1. 12. 10. 5.	= Unu metalú folositoriu.
1. 6. 14. 8. 19. 13.	= Unu nume bărbătescu.
12. 7. 9. 13. 19. 15.	= Unu regatú în Europa.
3. 2. 13. 6.	= Unu comitatú în Ungaria.
1—19.	= Numele unui țiarú.

Terminulú de deslegare e 13 Martie, — până cândú se mai primeșce deslegarea și a Găcituréi din nrulú 3.

De după culisê. — Actrița (cătră o teatristă mai tēneră ce vré se se angagieze de naivá). Ce felii? Domnia-ta și vré se reprezentezi pre naiva!? A! — Așcēptă dragă, până ce vei ajunge în vrēs'a mea. Așa dēu!